

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 467/2012-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. M. B. a M. B., Ž., zastúpených spoločnosťou J., s. r. o. Ž., v mene ktorej koná advokátka JUDr. M. P., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na verejné prerokovanie vecí v ich prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie a verejné vyhlásenie rozsudku podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupmi a rozhodnutiami Okresného súdu Žilina z 8. februára 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 371/2004 a Krajského súdu v Žiline z 29. júna 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co/201/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. M. B. a M. B. **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. augusta 2012 doručená sťažnosť (a jej doplnenie) Ing. M. B. a M. B. (ďalej len „sťažovatelia“),

ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základných práv na verejné prerokovanie veci v ich prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie a verejné vyhlásenie rozsudku podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupmi a rozhodnutiami Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) z 8. februára 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 371/2004 a Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) z 29. júna 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co/201/2011.

Zo sťažnosti a z jej doplnenia vyplýva, že sťažovatelia boli účastníkmi konania o určenie vlastníckeho práva (odporcami). Okresný súd po vykonaní dokazovania rozsudkom z 8. februára 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 371/2004 vyhovel žalobe žalobcu.

Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu podali sťažovatelia odvolanie, v ktorom žiadali, aby krajský súd zmenil napadnutý rozsudok a žalobu žalobcu zamietol.

Krajský súd rozsudkom z 8. februára 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 371/2004 rozhodnutie okresného súdu potvrdil.

Krajský súd podľa sťažovateľov porušil ich označené práva podľa ústavy, listiny a dohovoru, „*nakoľko vec prejednal a rozhodol*“ v ich neprítomnosti „*napriek skutkovej a právnej zložitosti veci*“.

Sťažovatelia svoje námietky opierajú o právnu úpravu zakotvenú v zákone č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) s poukazom najmä na ustanovenie § 214 ods. 1 písm. c) OSP, podľa ktorého išlo v ich veci o dôležitý verejný záujem a krajský súd mal nariadiť pojednávanie argumentujúc, že „*žaloba sa týka určenia vlastníckeho práva k bytu, ktoré vlastnícke právo sme my nadobudli v dobrej viere, išlo o dôležitý verejný záujem, a to o to viac, že správa katastra je v zmysle § 31 ods. 1 katastrálneho zákona povinná preskúmať zmluvu z hľadiska, či*

obsahuje podstatné náležitosti zmluvy, či je úkon urobený v predpísanej forme, či je prevodca oprávnený nakladať s nehnuteľnosťou, či sú prejavy vôle dostatočne určité a zrozumiteľné...

Správa katastra Ž. dospela k záveru, že zmluva o zabezpečovacom prevode práva, ktorou navrhovateľ previedol vlastnícke právo k bytu na I. a. s. je platná a Okresný súd Žilina dospel k záveru, že tá istá zmluva je neplatná.

Z uvedeného vyplýva, že v záujme právnej istoty ďalších potenciálnych nadobúdateľov - vlastníkov by každé rozhodnutie správy katastra o povolení vkladu malo byť preventívne preskúmané príslušným súdom...“.

Kedže podľa sťažovateľov odvolací súd porušil svoju povinnosť v zmysle § 214 ods. 1 písm. c) OSP nariadiť odvolacie pojednávanie, odňal im ako účastníkom konania možnosť konať pred súdom.

Okrem toho v doplnení sťažnosti uviedli, že *„K odňatiu možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. došlo okrem iného aj tým postupom dovolacieho súdu, že tento vôbec nerozhodol o návrhu spoločnosti I., a. s. na vstup vedľajšieho účastníka zo dňa 29. 05. 2012.“.*

Sťažovatelia tiež tvrdia, že pri uplatnení ochrany svojho základného práva *„využili všetky právne prostriedky“* a uviedli, že keďže proti rozsudku krajského súdu už niet žiadneho riadneho opravného prostriedku, obrátili sa so sťažnosťou na ústavný súd.

Ďalšou skutočnosťou, ktorá mala mať podľa sťažovateľov za následok aj porušenie ich práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bola tá, že *„Odôvodnenie napadnutého rozsudku nezodpovedá zákonným požiadavkám... je neurčité, nepresvedčivé, absentuje vyhodnotenie rozhodujúcich skutočností predovšetkým z hľadiska skutočnosti, že sme v odvolaní poukázali na viaceré právoplatné rozhodnutia súdov SR (tiež viazaných tými istými právnymi predpismi ako aj Správa katastra Ž. a Okresný a Krajský súd v Žiline), s ktorými sa odvolací súd v dovolaní napadnutom rozsudku dostatočným spôsobom nevyporiadal.“.*

Sťažovatelia v závere navrhli, aby ústavný súd rozhodol, že ich základné práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, na verejné prerokovanie vecí v ich prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie a verejné vyhlásenie rozsudku podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupmi a rozhodnutiami okresného súdu z 8. februára 2011 v konaní vednom pod sp. zn. 13 C 371/2004 a krajského súdu z 9. decembra 2009 v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co/201/2011 porušené boli.

Súčasne navrhujú zrušiť uvedený rozsudok krajského súdu a domáhajú sa aj priznania finančného zadosťučinenia v sume 100 000 € a úhrady trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Všeobecné súdy, ktoré sú pri výkone svojej súdnej právomoci povinné vykladať a aplikovať príslušné právne predpisy v konkrétnom prípade v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých základných slobôd a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým a právnickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal aj popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v ustanovení § 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010).

Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom adresovaným všetkým fyzickým osobám a právnickým osobám namietajúcim porušenie svojich základných práv alebo slobôd, v intenciách ktorého tieto musia rešpektovať postupnosť tejto ochrany a domáhať sa primárne ochrany u toho orgánu verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné sťažnosti, alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Rovnako môže ústavný súd odmietnuť sťažnosť aj vtedy, ak je zjavne neopodstatnená.

1. Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo v jeho právomoci preskúmanie napadnutého rozsudku okresného súdu, pretože na základe podaného odvolania to patrilo do právomoci krajského súdu. Z obsahu sťažnosti a vyžiadaného spisu vyplýva, že sťažovatelia proti (v sťažnosti) namietanému postupu a rozhodnutiu okresného súdu sp. zn. 13 C 371/2004 z 8. februára 2011 podali riadny opravný prostriedok – odvolanie 14. apríla 2011, o ktorom rozhodol krajský súd. Ústavný súd preto nemá právomoc na konanie o tej časti sťažnosti, v ktorej sťažovatelia namietajú porušenie práv predmetným rozsudkom okresného súdu.

Sťažnosť preto v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci (napr. III. ÚS 109/2010).

2. Obdobne ústavný súd odmietol i časť sťažnosti sťažovateľov, ktorou namietajú postup a rozsudok krajského súdu sp. zn. 8 Co/201/2011 z 29. júna 2012. Sťažovatelia vidia porušenie svojho základného práva v tom, že krajský súd rozhodol o ich odvolaní bez

nariadenia pojednávania a tiež nerozhodol o návrhu vedľajšieho účastníka na vstup do konania, čím malo dôjsť k odňatiu možnosti konať pred súdom, a tiež v tom, že sa im javí jeho rozhodnutie ako arbitrárne a nedostatočne odôvodnené.

Ústavný súd z predloženého spisu okresného súdu zistil, že sťažovatelia pred podaním sťažnosti ústavnému súdu podali predtým 2. augusta 2012 aj dovolanie (ktoré doplnili 14. augusta 2012) proti rozsudku krajského súdu. V dovolaní žiadali, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudok krajského súdu zrušil.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (II. ÚS 102/04, III. ÚS 302/08, IV. ÚS 309/08, III. ÚS 50/2010, IV. ÚS 39/2011) odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom i k právnej stránke veci a pod.) s cieľom zabezpečenia spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Z obdobných právnych názorov vychádza aj judikatúra najvyššieho súdu (napr. rozhodnutia sp. zn. 5 Cdo 102/01, sp. zn. 2 Cdo 13/2004 a sp. zn. 1 Obdo V 76/2006).

Keďže v sťažnosti tvrdený dôvod (odňatá možnosť konať pred súdom) je dovolacím dôvodom podľa § 237 písm. f) OSP (k podobným záverom už ústavný súd dospel vo veciach napr. III. ÚS 88/02, I. ÚS 61/07, I. ÚS 244/07, III. ÚS 26/09 a III. ÚS 109/2010) a dovolanie je tiež prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, a okrem toho dovolací súd má vždy povinnosť prihliadnuť na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 OSP a popri skúmaní podmienok prípustnosti podľa § 238 a § 239 OSP sa vždy zaoberá aj prípadnou prípustnosťou dovolania z dôvodu závažných procesných väd konania vymenovaných v § 237 OSP (obdobne napr. I. ÚS 136/08), ústavný súd konštatuje, že v tejto veci nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými dovolenými a Občianskym súdnym poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (podobne napr. IV. ÚS 49/05, II. ÚS 73/05, I. ÚS 79/07).

Dovolanie z dôvodu uvedeného v § 237 písm. f) OSP (postupom súdu bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom) ústavný súd považuje za účinný právny prostriedok nápravy sťažovateľmi namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a tiež ďalších sťažovateľmi označených práv, ktorých porušenie namietajú (obdobne napr. IV. ÚS 220/2010, IV. ÚS 39/2011 a podobne).

Právomoc najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu rozhodnúť o námietkach sťažovateľov uvedených v dovolaní založených na rovnakej argumentácii, že im bola odvolacím súdom odňatá „*možnosť konať pred súdom*“, uplatnenej aj v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu, vzhľadom na princíp subsidiarity vylučuje, aby o nej rozhodoval súčasne aj ústavný súd. Ústava ani zákon o ústavnom súde (§ 53 ods. 1) nepripúšťajú, aby si účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušení základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých účastníkovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy ešte predtým, ako sa obráti na ústavný súd (obdobne IV. ÚS 163/09).

Ústavný súd z uvedených dôvodov sťažnosť sťažovateľov odmietol pre nedostatok svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a preto bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov uplatnenými v ich sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2012